

ZÁKLADNÍ ŠKOLA ÚPICE-LÁNY

Palackého 793, 542 32 Úpice

ABSOLVENTSKÁ PRÁCE

VEČERNÍČKY A JEJICH AUTOŘI NA OBRAZOVKÁCH

školní rok 2010-2011

LUCIE ZUČKOVÁ

9. A

OBSAH

1. Úvod
2. Postavička Večerníčku
 - 2.1. Jak vlastně Večerníček Vypadá?
 - 2.2. Radek Pilař
 - 2.3. Michal Čitavý
 - 2.4. Václav Bedřich
3. Znělka Večerníčku
 - 3.1. Ladislav Simon
4. Dělení Večerníčků
 - 4.1. Animované filmy
 - 4.2. Kreslené filmy
 - 4.3. Loutkové filmy
 - 4.4. Hrané filmy
5. Jak vznikal Večerníček
 - 5.1. Proces přípravy
 - 5.2. Tvůrci Večerníčků
 - 5.3. Výtvarníci
 - 5.4. Dramaturgové
6. Natáčecí studia
 - 6.1. Studio Bratři v triku
 - 6.2. Krátký film
7. Historie Večerníčku
 - 7.1. Počátky Večerníčku
 - 7.2. Nej z Večerníčků
 - 7.3. Večerníček slaví výročí
8. Nejoblíbenější Večerníčky
 - 8.1. Krteček
 - 8.2. Pat a Mat (A je to)
 - 8.3. Rákosníček
9. Zdroje
 - 9.1. Internet
 - 9.2. Knihy
10. Závěr
11. Přílohy
 - 11.1. Anketa
 - 11.2. Graf

1. Úvod

Tato práce bude zejména o Večerníčku a osobách podílejících se na jeho výrobě. Proč jsem si vybrala toto téma? Myslím si, že je hezké vrátit se do dětských let, znát opravdovou historii Večerníčků (nejen z televize nebo od rodičů) a znát všechny režiséry, výtvarníky,..., kteří se na tomto nádherném seriálu podíleli. Každý z nás se na Večerníčka v mládí určitě díval. Tímto bych chtěla poděkovat paní učitelce Janě Stiborové, která mně s tímto tématem pomáhala.

2. Postavička Večerníčka

Nám dobře známou postavičku Večerníčka zpracoval známý výtvarník Radek Pilař a namluvil Michal Citavý. Radek Pilař své dílo dokončil v roce 1933. Díky němu můžeme vidět každý den na televizních obrazovkách malého chlapce s čepičkou z novin, který zve děti na poslední pohádku před spaním.

2.1. Jak vlastně Večerníček vypadá?

Večerníček nosí modré špičaté boty, žluté kalhoty, modré triko, a nesmím zapomenout ani na typickou čepičku složenou z novin. Každý den musí vyběhnout dvacet schodů a ještě přitom vyhazuje lístky s pohádkami. Poté se ale proveze na koníkoví, v autě a nakonec se zdatně udrží i na jednokolce, kde vyhodí poslední lístek s logem České televize. Tento lístek ukazuje pohádku, která bude běžet v televizi daný den. I přesto, že Večerníček není nejmladší, jeho postavička se nemění. Je to stále ten malý kluk. Večerníček také spojuje mnoho generací před námi (babičky, dědečkové, tatínky, maminky,....)

2.2. Radek Pilař

Narodil se v Písku dne 23. dubna 1931. Svým dílem se zařadil mezi nejvýznamnější výtvarníky v České republice, protože jeho dílo je známo skoro po celém světě. Určitě nejznámější je jeho pohádka O Rumcajsovi. Nevytvářel pouze ilustrace, ale věnoval se i grafice, malbě a filmové i režisérské práci. Studoval gymnázium a poté šel na Akademii výtvarných umění v Praze. Spolupracoval i s divadlem Semafor. V roce 1963 se začal věnovat filmům a v roce 1965 začal s Československou televizí a Krátkým filmem. Začal též spolupracovat na seriálu O Rumcajsovi (spisovatel Václav Čtvrtek). Za svoji tvorbu mu byla udělena řada cen například jako nejlepší inscenace pro děti z Brna, cena z festivalu animovaných filmů z Mexika nebo Rytíř Řádu úsměvu z Polska. Ocitl se i na Andersenovy listině. V roce 1985 založil s B. Pojarem, J. Jarošem a J. Kubíčkem obor animované tvorby v Praze. V roce 1991 ho jmenovali jako předsedu Asociace videa. Zemřel 7. února 1993 v Praze.

2.3. Michal Citavý

Narodil se v roce 1958. Určitě vám toto jméno nic neříká, ale z televizní obrazovky nezmizel. Každý den vstupuje mezi vás hlasem Večerníčka: „Dobrý večer!“ a na konci: „Dobrou noc!“. Nadaboval ho v pěti letech, když trávil prázdniny v blízkosti Prahy. Je to historicky nejstarší znělka. Michal Citavý se do televize dostal díky své mamince, ale svoji hereckou kariéru ukončil už v deseti letech. Dnes pracuje jako spolumajitel firem.

2.4. Václav Bedřich

Narodil se 28. srpna 1918 v Příbrami. Byl to výtvarník a režisér. Stál u zrodu Večerníčku, protože režíroval znělku. Natočil celkem 358 animovaných filmů. Zemřel 7. března 2009.

3. Znělka Večerníčka

Tuto znělku můžeme poslouchat každý den na začátku Večerníčka díky Ladislavu Simonovi. Tato znělka trvá tři čtvrtě minuty.

3.1. Ladislav Simon

Narodil se 3. 4. 1929 v Klánovicích u Prahy. Byl to skladatel, dramaturg, dirigent, ale hlavně klavírista. Studoval v Praze na konzervatoři hru na klavír. Poté se stal i učitelem a mohli jsme ho slyšet i v Československém rozhlasu v Praze. Byl i šéfem orchestru a dramaturgem v Divadle na Vinohradech. Díky němu vznikl i Jazzový orchestr Národního divadla. V letech 1996-2002 byl ředitelem Divadelní a literární agentury v Praze. Díky tomu, že byl autorem hudby, mohl spolupracovat například s Národním divadlem, Divadlem na Vinohradech, Divadlem J.K.Tyla v Plzni, Státním divadlem Ostrava,... Hrál i s Lucií Bílou.

4. Dělení Večerníčků

Večerníčků známe mnoho podob kreslené, loutkové nebo živě hrané.

4.1. Animované filmy

Takový film vzniká tak, že se nejprve ofotografují kresby, pohyby loutek, pohyby předmětů,... a poté se dají v souvislý film. Animované filmy ještě dělíme na kreslené a loutkové. Kreslené filmy v sobě zahrnují všechny grafické techniky, loutkové filmy jsou složeny z pohybů loutek nebo jiných předmětů. Tyto dva druhy jsou základní, ale můžeme najít i další druhy animovaných filmů. Filmy kombinované se vyznačují tím, že loutka nebo kresba je zasazena do reality (například do živé přírody,...) a filmy se speciálními technikami, mají postavičky z různých materiálů (mohou být skleněné, perníkové, vlněné, ze sypkých materiálů,...). Oba klasické animované druhy vznikly přibližně roku 1896.

4.2. Kreslené Večerníčky

Tyto Večerníčky jsou nejzákladnější oblastí animovaných filmů. Jejich hlavním znakem jsou oživené kresby nebo malby, ale nepodléhají žádným zákonitostem, protože je to fantazie tvůrců a takovéto kreslené filmy jsou však velmi pracné a je zde i zdlouhavá výroba. Práce začíná tím, že autor odevzdá svůj námět na pohádku výtvarníkovi, který nakreslí několik návrhů. Ty se dostanou do rukou animátora, který už kreslí jen hotový obrázek.

Jeho kresby doplňuje fázář zajišťující pohyb. Po té vše kontroluje režisér a na úplný závěr nastoupí koloristé a konturisté, kteří pomocí fólií vybarví obrázky. Film může být doprovázen i hudbou.

4.3. Loutkové Večerníčky

Tyto filmy dělíme na klasické a ploškové. Principem je trojrozměrnost oživovaných předmětů (loutek), dekorací, prostředí,... Některé postupy při natáčení jsou stejné jako u klasického filmu (pohyby kamery, změna sklonů kamery nebo osvětlení loutek). Pro ploškový film je charakteristická loutka, která je vyrobena z papíru nebo je vyřezán ze dřevem.

4.4. Hrané Večerníčky

Tyto filmy jsou zpravidla z přírody a pojednávají o životě zvířátek. Jsou doprovázeny mluveným slovem a hudbou. Výjimkou jsou Krkonošské pohádky, kde vystupují lidé a smyšlená bytost-Trautenberk.

5. Jak vznikal Večerníček

Nyní si řekneme asi o tom nejdůležitějším. Jak se vlastně takový Večerníček vyrábí. Něco jsme se už dozvěděli u kresleného Večerníčku. Nyní se seznámíme s tvůrci, vypravěči a dramaturgy.

5.1. Proces přípravy

Příprava probíhá vždy pod vedením dramaturga. Nejprve je nutno vytvořit předlohu, pak literární scénář a nakonec scénář technický. Jeden díl by měl trvat alespoň 7 minut.

5.2. Tvůrci Večerníčků

Tvůrců Večerníčku existuje celá řada. Uvádím pouze některé:

Karel Čapek-Dášenska

Václav Čtvrtek-O loupežnickém synku Cipískovi, O loupežníku Rumcajsovi, O vepříku a kůzleti, Rozmarýnek, Pohádky z mechu a kapradí a Říkání o víle Amálce

Jan Karafiát-Broučci

Miloš Macourek-Mach a Šebestová, Žofka a spol., Mach a Šebestová na prázdninách

Milan Nápravník-České pohádky, Dobrodružství kocoura Damiána, O Krakonošovi, O loupežníku Rumcajsovi, O makové panence, O vodníku Česílkovi, Sněhová královna

František Nepil-Domeček u tří koťátek, Kouzelník Žito, Makový mužíček, Naschválničci, Štuclinka a Zachumlánek

Pavel Šrut-Bob a Bobek, Richard sloní srdce

Vladislav Vančura-Kuba Kubíkula

5.3. Výtvarníci

Adolf Born-Mach a Šebestová, Žofka

Vladimír Jiránek-A je to, Bob a Bobek, Pat a Mat, Pozor bonbón

Josef Lada-O chytré kmotře lišce, O Mikešovi

Radek Pilař-Dívejte se, Kluci pozor,prázdniny, O loupežníku Rumcajsovi, O loupežnickém synku Cipískovi, Putování skřítky Hajáska, Rok se skřítkem Vítkem

Vladimír Renčín-O zvířátkách pana Krbce

Zdeněk Smetana-Pohádky z mechu a kapradí, Radovanovy radovánky, Rákosníček a hvězdy, Rákosníček a jeho rybník, Štaflík a Špagetka

Jiří Šalamoun-Maxipes Fík, Divoké sny Maxipsa Fíka

Helena Zmatlíková-Domeček u tří koťátek

Další výtvarníci byli například Jan Balej, Dagmar Doubková, Stanislav Duda, Vratislav Hlavatý, Ivo Houf, Pavel Koutský, Josef Lamka, Václav Mergl, Zdeněk Miler, Marie Satrapová, Miroslav Štěpánek.

5.4. Dramaturgové

Edgar Dutka-Béd'a rošťák, Pat a Mat, Pat a Mat se vrací

Štěpánka Haničincová- Na návštěvě u Spejbla a Hurvínka, Pohádky na přání

Anna Jurásková- Broučci I, Broučci II, O loupežnickém synku Cipískovi, O makové panence, O vodníku Česílkovi

Miloš Zvěřina- Bob a Bobek, Mach a Šebestová, Pat a Mat se vrací

Jarmila Turnovská- Andersenovy pohádky, O vepříku a kůzleti

Irena Povejšilová-Boba Bobek, Dášerka, Krkonošská pohádka, Makový mužíček, O chytré kmotře lišce, O loupežníku Rumcajsovi, Pohádky na přání, Pohádky ovčí babičky, Pohádky z papíru, Říkání o víle Amálce, Sazinka, Štaflík a Špagetka, Štuclinka a Zachumlánek,.....

6. Natáčecí studia

6.1. Studio Bratři v triku

Studio se orientuje převážně na animované filmy už od roku 1945 pod dozorem podniku.

Jistě ho každý z nás pozná podle tří uklánějících se kluků. Logo vymyslel Zdeněk Miler (autor Krtečka). Vzniklo zde přes 1600 animovaných filmů. Studio díky tomu získalo mnoho mezinárodních ocenění.Bylo dokonce oceněno Oskarem.

6.2. Krátký film

Toto studio bylo založeno v roce 1957 v Praze. Zaměřuje se hlavně na dokumentární, zpravodajské a animované filmy a v této době i na hrané filmy nebo seriály. Studio získalo mnoho ocenění na zahraničních festivalech. Krátký film také nabízí výukové, celovečerní nebo instruktážní filmy, vyrábí reklamy.

7. Historie Večerníčku

Nyní si něco povíme o historii. Jak to vlastně všechno začalo.

7.1. Počátky Večerníčku

Večerníček začal vznikat již v roce 1963, avšak pod jiným názvem. Jmenoval se Stříbrné zrcátko. Tyto pohádky se vysílaly hlavně v nedělní podvečer, ale nebyly pravidelné. Dnešní děti tedy mají výhodu v tom, že se mohou dívat na Večerníčka každý den ve stejnou dobu. První pohádky před spaním byly docela jednoduché, tehdy je vyprávěla Štěpánka Haničincová s čertíkem Bertíkem, který se pak stal slavnou loutkou. Velmi oblíbeným Večerníčkem byl tenkrát Robot Emílek,.. Tím pravým Večerníčkem se můžeme chlubit už od 2. ledna 1965, kdy pohádka Kluk a kometa zahájila kariéru Večerníčků. Režisérem byl Ludvík Ráža, ale tento Večerníček byl zrežirován až po pohádce O televizním strašidylku. Prvním dramaturgem Večerníčku byl Milan Nápravník. Už víme kdo složil znělku, která vznikla v roce 1965. Je nejstarší znělkou nejen u nás, ale i po celé Evropě, proto je tak známá. Bohužel v té době neměly domácnosti moc televize, opět případ, který si nemohu ani já dnes představit, protože v dnešní době má snad každá rodina televizi. Ale tím, jak se televize rozvíjela, přibývalo i diváků, protože už v roce 1965 bylo přibližně 2 miliony diváků a o pár let dále přesáhla hranici více než 3 milionů diváků.

První barevný Večerníček mohli diváci sledovat v roce 1973, do té doby se vysílal pouze černobíle. Za čtyřicet let bylo vytvořeno přibližně 300 seriálů a odvysíláno 120 premiér. Mezi první opravdové pohádkové seriály patří loutkoví Broučci a kreslené Pohádky ovčí babičky. Poté byly na světě Pohádky z mechu a kapradí a první příběh loupežníka Rumcajse a jeho ženy Manky. Jak šly roky, stal se Večerníček jednou z nejoblíbenějších televizních postavíček. Stojí za zmínku, že je to nejžádanější program České televize a dostal se například i do Austrálie, Malajsie, Turecka, Japonska, Číny, Korei, Indonésie, Keni, Zimbabwe nebo na Island.

7.2. Nej z Večerníčků

- 1) Nejdelším Večerníčkem v počtu dílů se stal Bob a Bobek na cestách s počtem 52 dílů.
- 2) Nejstarším Večerníčkem se stala pohádka O televizním strašidylku.
- 3) Nejstarším žijícím režisérem, který se spolupodílel na vysílání Večerníčků se stal Václav Bedřich.
- 4) Nejpoužívanější technologií se stala kreslená animace a poté je plošková nebo loutková animace.
- 5) Jediným hraným Večerníčkem se staly Krkonošské pohádky.

7.3. Večerníček slavil výročí

V roce 2005, ke čtyřicátému výročí vzniku postavičky Večerníčka, vydalo nakladatelství Albatros knížku s názvem "To nejlepších z Večerníčků", kterou napsala paní Kateřina Zavadová. Zároveň proběhla celostátní anketa o nejsledovanější Večerníček. Na celé čáře ji vyhrály Krkonošské pohádky.

8. Nejoblíbenější Večerníčky

V závěru své absolventské práce bych vás chtěla seznámit se třemi nejoblíbenějšími Večerníčky, které vyhrály v anketě na naší základní škole.

8.1. Krteček

Krteček se narodil v roce 1956 ve studiu Bratři v triku. Jeho první díl se jmenoval Jak krtek ke kalhotkám přišel. Na festivalu v Benátkách získal dvě hlavní ceny a poté i cenu z festivalu v Montevideu. Krteček má už přibližně 50 neuvěřitelných dílů a není mluvený.

Zdeněk Miler se narodil 21. února 1921 v Kladně. Je to výtvarník animovaných filmů pro děti. Pracoval v barrandovském studiu pod vedením Jiřího Trnky.

8.2. Pat a Mat (A je to)

Večerníček o nerozlučných kamarádech vznikl v roce 1976. Byla to první řada seriálu a měla asi 77 dílů. Nyní je už mnoho seriálů a neustále proudí další nápady. Přestože se jim moc práce nedaří, vždy na konci dílu jsou velmi spokojení. Pat a Mat se jmenuje film od roku 1989, protože dříve se jmenoval Kuťáci.

Autor Pata a Mata Lubomír Beneš se narodil 7. listopadu 1935 v Praze. V roce 1967 šel k Jiřímu Trnkovi, kde natočil svůj první animovaný film. Od té doby natočil mnoho loutkových, kreslených nebo ploškových filmů.

8.3. Rákosníček

Rybník Brčálník, rybičky,... to vše jsme mohli vidět už v roce 1976, kdy byla natočena první řada seriálu malého zeleného skřítko v kabátku s kalhotami a nekončícími nápady. Večerníček je mluvený, hlas malému skřítkovi propůjčila známá česká herečka Jiřina Bohdalová. Na Rákosníčka se můžeme dívat díky Zdeňku Smetanovi, který je jeho tvůrcem.

Zdeněk Smetana se narodil 26. července 1925 v Praze. Je to český výtvarník a scenárista, mnoho let pracoval ve studiu Bratři v triku. Získal řadu ocenění jak na českých, tak i na zahraničních festivalech. Nestvořil pouze Rákosníčka, ale i Křemílka a Vochomůrku, Štaflíka a Špagetku nebo Malou čarodějnici. Ilustroval také knížky pro děti.

9. Zdroje

9.1. Internet

- <http://animalsik-anisek.blog.cz/0812/historie-vecernicku>
- <http://www.ceskatelevize.cz/program/vecernicek/historie.html>
- http://dspace.upce.cz/bitstream/10195/36082/1/HochmanovaZ_VyvojVecernicku_O_K_2010.pdf
- http://instinkt.tyden.cz/rubriky/osud/vecernicek-drive-nez-vam-klesnou-vicka_24944.html
- http://hrosik.blogger.cz/_/Historie-Vecernicku
- <http://www.quido.cz/osobnosti/pilar.htm>
- <http://www.mestoprodeti.cz/jaro-s-vecernickem/uvod.html>
- <http://www.wikipedia.cz>
- <http://www.musica.cz/skladatele/simon-ladislav.html>
- <http://www.vsup.cz/cs/grafika/atelier-filmove-a-televizni-grafiky>

9.2. Knihy

- Ottova encyklopedie (2004)
- To nejlepší z Večerníčků (2005)

10. Závěr

Večerníček je již vysílán v České televizi přibližně 45 let. Většina generací vyrostla spolu s malým chlapcem s papírovou čepičkou. V práci jsem se snažila podotknout, že tvorba Večerníčku musela zabrat mnoho práce a času, než dospěla do dnešní podoby.

11. Přílohy

Jako závěr jsem vybrala anketu, kterou jsem zpracovávala u nás ve škole s pomocí všech žáků školy. Někteří žáci mě zklamali, protože nechtěli anketu vyplnit.

11.1. Anketa

Hlasovalo 254 žáků

Otázky: 1) Díváš se ještě na Večerníčky?

ANO-99 žáků

NE-155 žáků

2) Jaký je tvůj nejoblíbenější?

ŠMOULOVÉ-	1x	9.
VÍLA AMÁLKA-	8x	4.
MAKOVÁ PANENKA-	2x	8.
MEDVÍDEK PÚ-	1x	9.
KRTEČEK-	27x	1.
KŘEMÍLEK A VOCHOMŮRKA-	8x	4.
KANAFÁSEK-	6x	5.
ANIMÁČEK-	1x	9.
PAT A MAT-	17x	2.
ŠTAFLÍK A ŠPAGETKA-	5x	6.
KRKONOŠSKÉ POHÁDKY-	2x	8.
RÁKOSNÍČEK-	9x	3.
MAXIPES FÍK-	5x	6.
RUMCAJS-	1x	9.
BROUČCI-	4x	7.
VČELÍ MEDVÍDCI-	2x	8.
VYDRÝSEK-	1x	9.
ŽOFKA-	1x	9.

11.2. Graf

